

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาสภาพหนี้สินของลูกค้าในโครงการธนาคารประชาชนของธนาคารออมสินในเขตนครสวรรค์ 1 มีแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้คือ

2.1 แนวความคิดตามโครงการธนาคารประชาชน

2.1.1 โครงการธนาคารประชาชน (ธนาคารออมสิน, 2546)

มีแนวคิดในการส่งเสริมให้เกิดการกระจายโอกาสการเข้าถึงแหล่งเงินให้กับประชาชนผู้มีรายได้น้อย เพื่อสร้างทางเลือกและลดการพึ่งพาแหล่งเงินกู้นอกระบบ ซึ่งจะทำให้ประชาชนมีโอกาสในการสร้างงานสร้างรายได้ด้วยตนเอง โดยธนาคารออมสินให้บริการทางการเงินที่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนทั่วไปที่ประกอบอาชีพอิสระรายย่อยและยังขาดโอกาสในการเข้าถึงการใช้บริการทางการเงินที่มีอยู่ในปัจจุบันได้เต็มรูปแบบอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการให้การฝึกอบรม ให้คำปรึกษาแก้ไขปัญหา และแนะนำด้านอาชีพให้แก่สมาชิก เพื่อสร้างพื้นฐานความมั่นคงที่ยั่งยืนแก่ผู้ประกอบการรายย่อยด้วยองค์ประกอบ 3 ประการ คือ ส่งเสริมการออมทรัพย์ ให้คำแนะนำ คำปรึกษาในการประกอบอาชีพ และการสนับสนุนเงินทุนอย่างมีเหตุผล การให้สินเชื่อตามโครงการธนาคารประชาชนของธนาคารออมสิน แตกต่างจากการให้สินเชื่อประเภทอื่น (สินเชื่อเคหะ สินเชื่อสวัสดิการ ฯลฯ) ของธนาคารออมสินคือ คุณสมบัติของผู้กู้สินเชื่อประเภทอื่นมีหลักประกันที่แน่นอนทางด้านรายได้เพราะเป็นข้าราชการและลูกจ้างประจำ แต่ผู้กู้สินเชื่อตามโครงการธนาคารประชาชนไม่มีหลักประกันทางรายได้ที่แน่นอนเนื่องจากประกอบอาชีพอิสระรายย่อย

2.1.2 หลักเกณฑ์การให้สินเชื่อของโครงการธนาคารประชาชน

1) คุณสมบัติของผู้กู้

- ก) เป็นผู้ประกอบอาชีพอิสระ หรือผู้มีรายได้ประจำต้องการประกอบอาชีพเสริม
- ข) ผากเงินอย่างสม่ำเสมอเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 2 เดือน
- ค) เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ มีอายุไม่ต่ำกว่า 20 ปี กรณีที่อายุต่ำกว่า 20 ปี ให้ผู้ปกครองเป็น

ผู้ยื่นกู้แทน

ง) มีสถานประกอบการ และ ที่อยู่ที่แน่นอน สามารถติดต่อได้

2) เงื่อนไขการให้สินเชื่อ

ธนาคารให้กู้เพื่อประกอบอาชีพ หรือ เพื่อชำระคืนเงินกู้ในระบบที่ได้กู้ยืมเพื่อลงทุนในการประกอบอาชีพหรือเพื่อความจำเป็นในการดำรงชีพตามวงเงินที่จำเป็นต้องใช้จริงและอยู่ในวิสัยที่ผู้กู้จะสามารถชำระคืนได้

3) วงเงินกู้

ให้กู้ได้ตามความจำเป็นและความสามารถในการชำระคืน ไม่เกินรายละ 100,000 บาท

4) ระยะเวลาการชำระเงินกู้ ผ่อนชำระเงินต้นพร้อมดอกเบี้ย

ไม่เกิน 5 ปี หรือ ไม่เกิน 60 งวด

5) อัตราดอกเบี้ย

- วงเงินกู้ไม่เกิน 30,000 บาท อัตราดอกเบี้ยคงที่ ร้อยละ 0.50 ต่อเดือน

- วงเงินกู้ตั้งแต่ 30,000 บาท อัตราดอกเบี้ยคงที่ ร้อยละ 0.75 ต่อเดือน

กรณีไม่มีประวัติผิดนัดชำระหนึ่งงวดใดงวดหนึ่งของการ ชำระหนี้ตั้งแต่งวดที่ 1 ถึง งวดที่ 12 ธนาคารจะลดอัตราดอกเบี้ยของการชำระหนี้งวดที่ 13 เป็นต้นไป เป็นในอัตราร้อยละ 0.50 ต่อเดือน

6) หลักประกัน

- กรณีที่ใช้บุคคลค้ำประกัน

กรณีวงเงินกู้ไม่เกิน 30,000 บาท เป็นผู้ประกอบการรายย่อย หรือเป็นบุคคลที่ธนาคารให้ความ เชื่อถือ หรือเป็นผู้มีรายได้ประจำตั้งแต่ 7,000 ขึ้นไป แล้วแต่กรณี จำนวนไม่น้อยกว่า 1 คน

กรณีวงเงินกู้ตั้งแต่ 30,001 – 100,000 บาท เป็นผู้ประกอบการรายย่อย หรือเป็นบุคคลที่ธนาคารให้ความเชื่อถือ หรือเป็นผู้มีรายได้ประจำตั้งแต่ 7,000 บาทขึ้นไป แล้วแต่กรณี จำนวนไม่น้อยกว่า 2 คน หรือ เป็นผู้รายได้ประจำตั้งแต่ 15,000 บาท จำนวนไม่น้อยกว่า 1 คน

- กรณีที่ใช้หลักทรัพย์สินค้ำประกัน

สมุดเงินฝาก หรือสลากออมสินพิเศษ ที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้าง ห้องชุด หรือที่ดินว่างเปล่าที่ตั้งอยู่ในแหล่งชุมชน

7) การชำระคืนเงินกู้

ชำระ โดยวิธีหักบัญชีเงินฝาก

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสินเชื่อ

2.2.1 นิยามสินเชื่อ

สินเชื่อ คือ อำนาจหรือความสามารถในการที่จะใช้สินค้าหรือบริการในปัจจุบัน โดยมีการให้คำมั่นสัญญาว่าจะชำระเงินในอนาคต จากคำจำกัดความดังกล่าว เราอาจแบ่งลักษณะองค์ประกอบของสินเชื่อออกเป็น 3 ส่วน

1) เป็นอำนาจหรือความสามารถของผู้ขอสินเชื่อ ซึ่งจะทำให้เกิดความน่าเชื่อถือ ซึ่งแต่ละคนจะสร้างระดับความน่าเชื่อถือได้แตกต่างกัน ความน่าเชื่อถือจะเป็นเรื่องเฉพาะตัวของผู้ขอสินเชื่อ ไม่ได้ไปขอความน่าเชื่อถือดังกล่าวจากผู้ให้สินเชื่อ แต่เป็นการเสนอความน่าเชื่อถือของตนเองที่มีอยู่แก่ผู้ให้สินเชื่อ และเป็นหน้าที่ของผู้ให้สินเชื่อที่จะต้องดำเนินการประเมินว่าจะตีค่าของความน่าเชื่อถือของผู้ขอสินเชื่อและตอบรับในการให้หรือไม่ให้สินเชื่อ

2) การให้ได้ใช้สินค้าหรือบริการในปัจจุบัน ในข้อนี้ถือว่าสินเชื่อเป็นตัวกลางในการแลกเปลี่ยน ทำให้เกิดการไหลเวียนของเงินทุนเพื่อทำให้เกิดความสะดวกรวดเร็วกว่าการผลิตไปจนถึงการบริโภค ดังนั้นจึงต้องมีเครื่องมือทางด้านสินเชื่อประเภทต่างๆเกิดขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกในการแลกเปลี่ยน

ในฐานะตัวกลาง สินเชื่อจะปลอดภัยและมีความสะดวกสบายมากกว่าเงินสด เช่น การใช้บัตรเครดิต (Credit Card) ซึ่งถือเป็นสินเชื่อเพื่อการบริโภค (Consumer Credit) ซึ่งสามารถพกพาสะดวกและใช้ซื้อสินค้าแทนเงินสดได้ ทำให้ไม่ต้องพกเงินไปคราวละหลายๆ ซึ่งช่วยลดความเสี่ยงในการทำเงินหาย หรือถูกฉกฉวยโมยลง

3) การมีคำมั่นที่ต้องชำระคืน ซึ่งคำมั่นดังกล่าวถือเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นในอนาคตแต่ไม่มีเครื่องมือใดจะวัดความเสี่ยงนั้นออกมาได้อย่างแม่นยำ เป็นแต่เพียงบอกถึงความน่าจะเป็นและความไม่แน่นอนของอนาคตที่ไม่อาจคาดเดาได้

ทั้งนี้ ในการประเมินความเสี่ยงนั้นก็เป็นเรื่องของทัศนคติของแต่ละคนที่ประเมินโดยแท้ ซึ่งแน่นอนว่าแต่ละคนย่อมประเมินความเสี่ยงออกมาแตกต่างกัน ตามความรู้ ความเข้าใจ นิสัยส่วนตัวและประสบการณ์ของผู้ประเมิน

2.2.2 ปัจจัยในการจำแนกประเภทสินเชื่อ

ปัจจัยในการจำแนกประเภทสินเชื่อ สามารถจำแนกได้หลายลักษณะ ได้แก่

1) วัตถุประสงค์ของการขอสินเชื่อ เช่น สินเชื่อเพื่อการค้า สินเชื่อเกษตร สินเชื่อเพื่อการละ เป็นต้น

2) ระยะเวลาในการชำระคืน แบ่งเป็น 4 ระยะ คือ

ก) สินเชื่อประเภทเผื่อเรียก (Call or Demand Credit) สินเชื่อประเภทนี้จะพบเห็นในกรณีการกู้ยืมเงินระหว่างสถาบันการเงินหรือองค์กรธุรกิจขนาดใหญ่ ซึ่งต้องชำระคืนในทันทีที่มีการร้องขอ

ข) สินเชื่อระยะสั้น (Short Term Credit) เป็นสินเชื่อที่ต้องชำระคืนภายใน 1 ปี

ค) สินเชื่อระยะปานกลาง (Intermediate-Term Credit) เป็นสินเชื่อที่ต้องชำระคืนตั้งแต่ 1-3 หรือ 5 ปีแล้วแต่กำหนด

ง) สินเชื่อระยะยาว (Long Term Credit) เป็นสินเชื่อที่กำหนดชำระคืนตั้งแต่ 3-5 ปี ขึ้นไป

3) หลักประกัน เช่น การจำนอง จำน่า หรือมีบุคคลหรือธนาคารค้ำประกัน บางกรณีอาจไม่มีหลักประกัน

2.2.3 สินเชื่อของธนาคารและสถาบันการเงิน แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1. สินเชื่อเพื่อธุรกิจ (Business Credit) เป็นสินเชื่อสำหรับบรรดาธุรกิจต่างๆ ทั้งนี้ธุรกิจเหล่านี้อาจมองเห็นโอกาสในการขยายธุรกิจ แต่มีเงินทุนไม่เพียงพอ จึงต้องอาศัยแหล่งเงินทุนจากสถาบันการเงินทั้งในรูปแบบเงินกู้ระยะสั้น และเงินกู้ระยะยาว แล้วแต่ความต้องการในการนำเงินไปใช้ สินเชื่อเพื่อธุรกิจสามารถแบ่งออกได้ดังนี้

ก) สินเชื่อเพื่อการพาณิชย์ (Commercial Credit) เป็นการกู้เงินเพื่อมุ่งส่งเสริมให้ผู้ค้าได้มีทุนมาใช้ในการดำเนินงานของตนเอง ซึ่งเงินกู้ในลักษณะนี้โดยทั่วไปมักเป็นเงินกู้ระยะสั้น หรือระยะกลางเท่านั้น

ข) สินเชื่อเพื่อการลงทุน (Investment Credit) เป็นการจัดหาเงินทุนโดยการกู้ยืมเพื่อไปซื้อสินทรัพย์ถาวร และนำไปใช้ในการดำเนินงานของกิจการ ได้แก่ อาคาร เครื่องจักร อุปกรณ์และสินทรัพย์ถาวรอื่นๆ เงินกู้ในลักษณะนี้ ต้องใช้เงินจำนวนค่อนข้างสูง การได้รับสินเชื่อประเภทนี้มีข้อผูกมัดระยะยาวในรูปแบบของสัญญาการจ่ายเงินในอนาคต ข้อผูกมัดนี้มักทำในรูปแบบของพันธบัตร ตัวสัญญาใช้เงินแบบมีหลักประกัน เช่น ข้อผูกมัด โดยมีเครื่องจักรเป็นหลักประกันระยะเวลาของการให้สินเชื่อจะถูกกำหนดโดยอายุของทรัพย์สิน ในบางครั้งความมั่นคงของธุรกิจที่กู้ยืมจะเป็นตัวกำหนดระยะเวลาของสินเชื่อ

ค) สินเชื่อเพื่ออสังหาริมทรัพย์ (Real Estate Credit) ถือเป็นสินเชื่อที่สำคัญมากสำหรับธนาคารพาณิชย์ทั่วไป ที่ถูกจับแยกจากสินเชื่อประเภทอื่นๆ เนื่องจากต้องมีการจดจำนองที่ดินและมีปัจจัยในเรื่องของความเสถียรและกฎระเบียบที่แตกต่างจากสินเชื่ออื่นๆ

ง) สินเชื่อเพื่อการเกษตร (Agriculture Credit) เป็นการจัดหาเงินทุนเพื่อนำมาใช้ในการผลิต หรือลงทุนในสินทรัพย์ สินเชื่อประเภทนี้ถือว่ามีความเสี่ยงสูง เนื่องจากผลผลิตทางการเกษตรขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม ลมฟ้าอากาศ นอกจากนี้ราคาผลผลิตในแต่ละปีก็ไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับตลาดเป็นหลัก ทำให้สินเชื่อประเภทนี้มีความเสี่ยงสูง จนทำให้ธนาคารพาณิชย์ไม่นิยมในการปล่อยสินเชื่อเพื่อการเกษตร

จ) การขายบัญชีลูกหนี้ (Factoring) เป็นกิจการประเภทหนึ่งที่จะรับซื้อบัญชีลูกหนี้ของธุรกิจต่างๆ โดยคิดค่าบริการหรือส่วนลด เมื่อธุรกิจนำบัญชีลูกหนี้ซึ่งจะครบกำหนดอายุในอนาคตมาขายให้แก่บริษัทที่ดำเนินธุรกิจ Factoring บริษัทจะตรวจสอบความเสี่ยงของบัญชีลูกหนี้แต่ละบัญชี หากบัญชีลูกหนี้รายใดที่มีขนาดความเสี่ยงอยู่ในระดับที่ตนกำหนดไว้ก็จะรับซื้อบัญชีลูกหนี้เหล่านี้ไว้แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าลูกหนี้รายใดมีความเสี่ยงสูงบริษัทอาจจะไม่รับซื้อบัญชีลูกหนี้เหล่านั้นก็ได้ หรือถ้าจะซื้อไว้ก็จะคิดค่าบริการในอัตราที่สูงเพื่อชดเชยกับความเสี่ยงที่มีอยู่

2. สินเชื่อเพื่อการบริโภค (Consumer Credit) หมายถึงสินเชื่อที่ให้กับบุคคล เพื่อประโยชน์ในการนำมาบริโภค สนองความต้องการในทัศนะของผู้บริโภค ถือเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้บุคคลได้รับสินค้าหรือบริการหรือเป็นการยืมเพื่อการบริโภค โดยมีสัญญาว่าจะชำระคืนในอนาคต สินเชื่อประเภทนี้อาจแบ่งออกเป็น

ก) สินเชื่อแบบเปิดบัญชี ผู้ให้สินเชื่อจะเปิดบัญชีลูกค้าเพื่อบันทึกรายการเชื่อและรับชำระหนี้จากลูกค้าแต่ละราย โดยที่ซื้อสินค้าและบริการเป็นเงินเชื่อระหว่างงวดแล้วรวบรวมไว้อายัดคืนเดือน

ข) สินเชื่อเพื่อการผ่อนส่ง (Installment Credit) เป็นสินเชื่อที่ผู้ขายสินค้าและบริการให้แก่ผู้บริโภคที่ไม่สามารถหรือไม่ต้องการชำระหนี้ทั้งหมดในทันทีที่มีการตกลงซื้อ โดยเฉพาะในสินค้าที่มีราคาสูงมากๆ จึงต้องทำสัญญาที่จะผ่อนชำระเป็นงวดๆ

ค) บัตรเครดิต (Credit Card) เป็นบัตรที่ออกโดยธนาคาร หรือบริษัทร้านค้าเพื่อให้ลูกค้าที่ได้รับบัตร สามารถนำบัตรไปซื้อสินค้าและบริการ โดยที่ยังไม่ต้องชำระเงิน พอสิ้นเดือนธนาคารก็จะเรียกเก็บเงินจากลูกค้า ส่วนร้านค้าที่ขายสินค้าและบริการก็จะเรียกเก็บเงินจากธนาคารอีกต่อหนึ่ง

ง) สินเชื่อแบบเปิดบัญชีหมุนเวียน (Revolving Credit) เป็นวิธีให้สินเชื่อประเภทหนึ่ง โดยรวมเอาวิธีการเปิดบัญชีและวิธีผ่อนส่งมาไว้รวมกัน กล่าวคือ ลูกหนี้สามารถแบ่งการชำระหนี้ได้โดยไม่ต้องชำระงวดเดียวหมด และมีสิทธิซื้อเชื่อได้อีก แม้ว่าการชำระหนี้ครั้งแรกยังไม่เสร็จสิ้น เจ้าหน้าที่จะคิดค่าบริการหรือดอกเบี้ยจากเงินที่ค้างชำระอยู่

2.2.4 การวิเคราะห์สินเชื่อ

หลักการที่พนักงานวิเคราะห์สินเชื่อของธนาคารหรือสถาบันการเงินจะนำมาใช้พิจารณาเมื่อลูกค้ามาขอสินเชื่อ คือการวิเคราะห์คุณภาพ ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ไม่เกี่ยวกับตัวเลขทางการเงิน แต่จะใช้ข้อมูลอื่นในการประเมินความเสี่ยงของการให้สินเชื่อ ซึ่งมีหลักการวิเคราะห์ดังนี้

1) หลัก 3P's ได้แก่ Purpose Payment และ Protection

ก) วัตถุประสงค์ของการกู้ (Purpose) หมายถึง การพิจารณาถึงจำนวนเงินที่สมาชิกขอกู้ว่าจะนำไปใช้ทำอะไรเหมาะสมหรือไม่

ข) การชำระคืน (Payment) หมายถึงความสามารถในการนำเงินกู้ไปใช้ตามวัตถุประสงค์ และสามารถส่งคืนตามกำหนด

ค) การป้องกันความเสี่ยง (Protection) หมายถึง ต้องมีการพิจารณาถึงหลักประกันในกรณีที่ผู้กู้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ว่าจะสามารถเรียกหนี้คืนจากหลักประกันได้ค้ำมูลหนี้หรือไม่

2) หลัก 5c's ในการประเมินความเสี่ยงของการให้สินเชื่อ ได้แก่

ก) Character พิจารณาลักษณะคุณสมบัติของลูกหนี้ ตลอดจนความตั้งใจจริงและความน่าเชื่อถือที่จะชำระหนี้คืน ทั้งนี้อาจดูได้จากฐานะหน้าที่การงาน การศึกษา ประสบการณ์คุณภาพของผู้บริการ ฐานะทางสังคม ประวัติการชำระหนี้เดิม เป็นต้น

ข) Capacity ความสามารถในการชำระหนี้ พิจารณาศักยภาพในการทำกำไรหรือความเสี่ยงในการประกอบธุรกิจ และพิจารณากระแสเงินสดของกิจการว่ามีความสามารถในการชำระหนี้หรือไม่ ตลอดจนอาจพิจารณาแหล่งเงินทุนสำรองของกิจการ หากกระแสเงินสดของกิจการเกิดปัญหา แต่หากเป็นการกู้เพื่อการบริโภค เช่น การซื้อบ้านเพื่ออยู่อาศัย การซื้อรถยนต์ ก็ต้องพิจารณาจากขนาดและความมั่นคงของกระแสรายได้ของผู้กู้ โดยอาจดูจากลักษณะการประกอบอาชีพ ยกตัวอย่างเช่น หากการชำระหนี้ในแต่ละเดือนมีขนาดไม่เกินหนึ่งในสามของรายได้ โอกาสที่ผู้ให้กู้จะได้รับการชำระคืนหนี้ก็มีสูง เป็นต้น

ค) Capital คือการลงทุนในสินทรัพย์ของลูกค้านั้น ลูกค้านั้นควรมีเงินทุนของตนเองส่วนหนึ่งมาลงทุนด้วยธนาคารมักจะไม่สนับสนุนโครงการที่จะขอเงินกู้ทั้ง 100 % จากธนาคาร เพราะจะทำให้ภาระหนี้สินของโครงการอยู่ในระดับสูงซึ่งจะไปเพิ่มความเสี่ยงทางการเงินของกิจการให้สูงขึ้นด้วย

ง) Collateral คือ หลักประกัน ซึ่งเป็นแหล่งในการชำระคืนหนี้แหล่งที่สองหากลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ ซึ่งโดยปกติมูลค่าของหลักทรัพย์ค้ำประกันจะมีมูลค่าไม่น้อยกว่าจำนวนเงินที่กู้จริง

จ) Condition มุ่งพิจารณาที่วัตถุประสงค์ของการนำเงินกู้ไปใช้ เช่น ใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียน เพิ่มเติมเครื่องจักรเครื่องมือ หรือเพื่อสินค้าคงคลัง เป็นต้น นอกจากนี้ ยังต้องคำนึงสภาพแวดล้อมของธุรกิจนั้นๆ และปัจจัยต่างๆ ที่อาจมีผลกระทบต่อกิจการ เช่น ภาวะการณ์เติบโตทางเศรษฐกิจทั้งในประเทศและต่างประเทศ วัฏจักรทางเศรษฐกิจ สภาวะตลาด การผลิตผลิตภัณฑ์ที่มีความแตกต่างและมีความสามารถในการแข่งขัน กลยุทธ์การตลาด และเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ เช่น ความผันผวนของอัตราเงินเฟ้อ อัตราแลกเปลี่ยน อัตราดอกเบี้ย เป็นต้น (ชนินทร์ พิทยาวิวิช, 2547)

2.3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นิกร สิมะสถิตย์ชัย (2540) ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการให้สินเชื่อเพื่ออุปโภคบริโภคของธนาคารพาณิชย์ในจังหวัดเชียงใหม่ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามจากผู้บริหารธนาคารพาณิชย์สาขาต่างๆ ในจังหวัดเชียงใหม่จำนวน 111 สาขา โดยจะเลือกเฉพาะสาขาที่ให้บริการสินเชื่ออุปโภคบริโภคแก่ลูกค้า และสอบถามลูกค้าที่มาใช้บริการสินเชื่อเพื่ออุปโภคบริโภคจากสาขาดังกล่าว 100 ราย ผลการศึกษาข้อมูลด้านลูกค้าที่ใช้บริการสินเชื่อเพื่ออุปโภคบริโภคจากธนาคารพาณิชย์ในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ลูกค้าที่มาใช้บริการเป็นชายร้อยละ 60 และเป็นหญิงร้อยละ 40 ส่วนมากมีอายุระหว่าง 31-40 ปี มีสถานภาพสมรส ระดับการศึกษาปริญญาตรีเป็นส่วนใหญ่ รายได้อยู่ระหว่าง 10,000-20,000 บาท โดยวัตถุประสงค์ที่ขอสินเชื่ออันดับแรก เพื่อซื้อที่อยู่อาศัย รองลงมาเพื่อเดินทางไปทำงานต่างประเทศและเพื่อซื้อสิ่งอำนวยความสะดวก โดยวงเงินตั้งแต่ 500,000 บาทขึ้นไป และผลการศึกษายังพบว่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดเชียงใหม่ ดัชนีราคาผู้บริโภคและงบประมาณรายจ่ายของจังหวัดเชียงใหม่ สามารถใช้อธิบายการเปลี่ยนแปลงปริมาณสินเชื่ออุปโภคบริโภค ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ หมายความว่า ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การได้รับสินเชื่ออุปโภคบริโภคคือระดับราคาสินค้า งบประมาณของรัฐ และรายได้ ผลการศึกษาข้อมูลของผู้บริหารธนาคารพาณิชย์ในจังหวัดเชียงใหม่ที่ให้บริการสินเชื่ออุปโภคบริโภค ทางธนาคารพาณิชย์ให้บริการสินเชื่ออุปโภคบริโภคแก่ผู้ประกอบการอาชีพข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจและเจ้าของกิจการ ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันมากกว่าผู้ประกอบการอาชีพอื่นๆ สาเหตุเนื่องมาจากความมั่นคงทางรายได้ในปัจจุบันและในอนาคตที่มีความสามารถที่จะชำระหนี้ได้ แต่ทั้ง 3 อาชีพก็มีปัญหาในการชำระหนี้ในสัดส่วนที่มากกว่าอาชีพอื่นๆ เพราะว่าธนาคารได้ให้สินเชื่อแก่กลุ่มบุคคลอาชีพดังกล่าวมาก ก็ย่อมมีปัญหาดำเนินมา

กนิษฐา จอมวิญญาณ์ (2546) ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการชำระหนี้ค้ำเงินกู้ในโครงการธนาคารประชาชนของธนาคารออมสินสาขาลำปาง โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการออกแบบสอบถามสำหรับผู้กู้เงินในโครงการธนาคารประชาชน โดยใช้การสุ่มแบบบังเอิญจำนวน 199 ราย สำหรับเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านโครงการธนาคารประชาชน ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจงจำนวน 20 ราย ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการชำระหนี้ค้ำเงินกู้ในโครงการธนาคารประชาชน ธนาคารออมสิน สาขาลำปาง ในทัศนคติของผู้กู้พบว่าปัจจัยอันดับที่ 1 คือรายได้ของครอบครัวต่อเดือนมีผลต่อการชำระหนี้ค้ำเงินกู้ อันดับที่ 2 ปัจจัยด้านภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำ อันดับที่ 3 ปัจจัยด้านจำนวนบุคคลที่อยู่อาศัยในครอบครัว อันดับที่ 4 ปัจจัยด้านการให้บริการของธนาคารและอันดับที่ 5 คือปัจจัยด้านค่านิยมของผู้บริโภคเปลี่ยนแปลง

ส่วนทัศนคติของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านโครงการธนาคารประชาชน พบว่าอันดับที่ 1 เป็นปัจจัยด้านความสม่ำเสมอในการฝากเงินเมื่อกู้แล้วมีผลกระทบต่อชำระหนี้ค้ำเงินกู้ อันดับที่ 2 คือปัจจัยด้านรายได้ของครอบครัว อันดับที่ 3 คือปัจจัยด้านภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ อันดับที่ 4 คือปัจจัยด้านประสิทธิภาพการประกอบอาชีพปัจจุบัน และอันดับที่ 5 คือปัจจัยด้านระยะห่างระหว่างสถานประกอบการกับธนาคารออม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประสบปัญหาที่เกี่ยวกับภาระครอบครัวที่เพิ่มขึ้นเป็นอันดับ 1 ปัญหาการย้ายที่อยู่หรือย้ายสถานประกอบการเป็นอันดับที่ 2 และปัญหาความเจ็บป่วยเป็นอันดับที่ 3

ขจี แก้ววารี (2546) ทำศึกษาการประเมินผลโครงการธนาคารประชาชนของธนาคารออมสินสาขาวังเหนือ จังหวัดลำปาง โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากใช้แบบสอบถามจากสมาชิกที่ได้รับอนุมัติสินเชื่อตามโครงการธนาคารประชาชน จำนวน 200 คน คณะกรรมการโครงการธนาคารประชาชนจำนวน 3 คนและลูกจ้างธนาคารประชาชน จำนวน 1 คน ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกกลุ่มตัวอย่างจำนวน 200 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 41-50 ปี มีสถานภาพสมรส จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ประกอบอาชีพค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัว โดยมีรายได้เฉลี่ยเดือนละ 5,001-10,000 บาท สมาชิกส่วนใหญ่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกมากกว่า 1 ปี 6 เดือน โดยสมาชิกส่วนใหญ่ยื่นขอกู้จำนวน 20,001-40,000 บาทและเป็นการขอกู้ครั้งที่ 2 เป็นส่วนใหญ่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเงินไปค้าขาย โดยที่หลักประกันในการกู้เงินส่วนใหญ่จะใช้สมาชิกด้วยกันค้ำประกันซึ่งกันและกัน สำหรับปัญหาที่พบมากที่สุดในด้านหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขของโครงการคือ ปัญหาเรื่องการใช้บุคคลค้ำประกันยุ่งยาก ลำช้า

ในส่วนของคณะกรรมการโครงการธนาคารประชาชน พบว่า คณะกรรมการจะทำหน้าที่พิจารณาการให้สินเชื่อแก่สมาชิกโครงการ และลูกจ้างธนาคารประชาชนจะทำหน้าที่ติดต่อ

ประสานงานระหว่างสมาชิกโครงการกับธนาคารออมสิน ในการพิจารณาสินเชื่อ โดยทั่วไปคือใช้หลัก 5C's Policy ในการพิจารณาวงเงินให้กู้และประเมินความเสี่ยงและใช้การพิจารณาสินเชื่อโดยวิธี 5P's Policy โดยการพิจารณาจะมีการยึดหยุ่นบางหลักเกณฑ์เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายโครงการธนาคารประชาชน สำหรับปัญหาในการดำเนินงานตามโครงการธนาคารประชาชนที่พบได้แก่ การกำหนดเป้าหมายสาขาสูงในขณะที่กลุ่มลูกค้ามีน้อย ปัญหาความเร่งด่วนของโครงการทำให้เกิดความสับสนในทางปฏิบัติ และปัญหาการซ้ำซ้อนในการกู้ยืมของสมาชิกกับโครงการอื่นของรัฐบาล สำหรับปัญหาด้านการดำเนินงาน ได้แก่ การออกเยี่ยมสมาชิกเพื่อวิเคราะห์สินเชื่อทำได้ลำบาก ปัญหาการติดตามหนี้ค้างชำระของสมาชิกยาก ปัญหาด้านสมาชิกโครงการ ได้แก่ สมาชิกไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ของโครงการ ปัญหาสมาชิคนำเงินกู้ไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ และไม่มีควมรับผิดชอบในการชำระหนี้ตามวันที่ครบกำหนด ไม่มีวินัยในการออม และปัญหาสถานที่ประกอบการและที่อยู่อาศัยของสมาชิกไม่แน่นอนเมื่อเลิกกิจการหรือย้ายไปค้าขายหรือประกอบอาชีพที่อื่นก็ไม่สามารถติดตามหนี้ได้

พัชรี ต้นทเมืองยศ (2547) ทำการศึกษาการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานด้านสินเชื่อโครงการธนาคารประชาชนของธนาคารรัฐแห่งหนึ่ง ในจังหวัดเชียงใหม่ เก็บข้อมูลจากสมาชิกโครงการธนาคารประชาชนด้วยแบบสอบถามจำนวน 200 ราย ผลการศึกษาพบว่า ผู้กู้เงินเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ผู้กู้ส่วนมากมีอายุระหว่าง 20-30 ปี การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า ประกอบอาชีพลูกจ้างห้างร้าน บริษัทเอกชน มีรายได้เฉลี่ยระหว่าง 3,001-6,000 บาทต่อเดือน ผู้กู้ใช้บริการกับธนาคารมากที่สุด คือ การใช้บริการสินเชื่อเพื่อนำไปลงทุนประกอบอาชีพ และการใช้บริการด้านเงินฝาก ส่วนความถี่ในการใช้บริการกับธนาคาร 1-2 ครั้งต่อเดือน พฤติกรรมการใช้บริการอื่นๆ และสถานการณ์ชำระคืนเงินกู้ของผู้พบว่า ผู้ก้นำเงินเข้าฝากกับธนาคารด้วยความถี่สองสัปดาห์ต่อครั้ง เคยยื่นเรื่องกู้ยืมเงินกับโครงการธนาคารประชาชนมาแล้ว 2-3 ครั้ง การกู้ยืมเงินแต่ละครั้งของผู้แต่ละอาชีพมีวัตถุประสงค์นำเงินไปใช้ในการประกอบอาชีพต่างกัน ผู้กู้ที่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว ต้องการนำเงินไปใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพ ผู้กู้ที่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปและลูกจ้างบริษัทและรัฐวิสาหกิจต้องการนำเงินไปใช้ประโยชน์สำหรับการประกอบอาชีพเสริม และผู้กู้ที่ประกอบอาชีพอิสระต้องนำเงินไปใช้ประกอบอาชีพอิสระของตน ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินโครงการธนาคารประชาชนตามที่กำหนดไว้ในการวิจัย 4 ปัจจัยได้แก่ ปัจจัยด้านสมาชิกโครงการธนาคารประชาชนมีผลต่อการดำเนินงานด้านสินเชื่อของโครงการธนาคารประชาชนเป็นอันดับแรก ปัจจัยด้านการพัฒนาบุคลากรของธนาคารผู้กู้เห็นว่า มีผลต่อการดำเนินงานให้บริการสินเชื่อโครงการธนาคารประชาชนเป็นอันดับที่

สอง ปัจจัยด้านแยกพิจารณาอนุมัติสินเชื่อ ผู้กู้เห็นว่ามีผลต่อการดำเนินงานให้บริการสินเชื่อ โครงการธนาคารประชาชนเป็นอันดับที่สามและปัจจัยด้านการพัฒนาอาชีพให้แก่สมาชิกู้เห็นว่า มีผลต่อการดำเนินงานให้บริการสินเชื่อ โครงการธนาคารประชาชนเป็นอันดับที่สี่และผลการวิเคราะห์ทัศนคติของผู้กู้ที่มีต่อโครงการธนาคารประชาชน พบว่า ผู้กู้มีทัศนคติกับโครงการธนาคารประชาชนสูงสุดใน 3 เรื่อง คือ โครงการธนาคารประชาชนช่วยส่งเสริมให้สมาชิกรักการออมทรัพย์ โครงการธนาคารประชาชนช่วยส่งเสริมให้สมาชิกมีวินัยทางการเงินและสุดท้ายโครงการธนาคารประชาชนช่วยส่งเสริมให้สมาชิกมีแหล่งทุนสำหรับการประกอบอาชีพเพิ่มขึ้น

ลินธนา พลภักดี (2551) ทำศึกษาการประเมินผลการติดตามหนี้ค้ำชำระสินเชื่อ โครงการธนาคารประชาชนของธนาคารออมสิน เขตเชียงใหม่ 1 โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามสมาชิกที่ได้รับอนุมัติสินเชื่อโครงการธนาคารประชาชนของธนาคารออมสินเขตเชียงใหม่ 1 จำนวน 500 คน ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มผู้มาชำระหนี้ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีช่วงอายุ 31-50 ปี มีระดับการศึกษามัธยมศึกษา/ปวช./ปวส. มีอาชีพค้าขาย/ทำธุรกิจหรือมีคู่สมรสทำอาชีพค้าขาย/ทำธุรกิจ มีสถานภาพสมรส เป็นผู้ที่มียรายได้ระหว่าง 10,001- 30,000 บาท มีจำนวนสมาชิกภายในครอบครัว 3-4คน และมีภาระส่งบุตรเรียนหนังสือโดยวัตถุประสงค์ที่กู้จากโครงการเพื่อหมุนเวียนเงิน ผลการศึกษาจากปัจจัยต่างๆที่มีผลต่อการชำระหนี้ค้ำเงินกู้สินเชื่อโครงการธนาคารประชาชน จากกลุ่มผู้มาใช้หนี้พบว่า ผู้มาชำระหนี้มีปัจจัยในการเกิดหนี้ค้ำชำระจากราคาวัตถุดิบที่เพิ่มขึ้นมากที่สุด รองลงมาคือภาวะเศรษฐกิจ ผลการติดตามหนี้ค้ำชำระที่ผู้กู้ได้รับการติดต่อจากธนาคารพบว่า กลุ่มผู้มาชำระหนี้ได้รับการติดตามทางโทรศัพท์มากที่สุด รองลงมาคือการติดตามทางจดหมายติดตาม ณ สถานที่พัก/ที่ประกอบการ ให้บริษัทติดตามหนี้ และสุดท้ายติดตามจากฝ่ายกฎหมาย